

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:	Prețul inserțiunilor:	Correspondințele se adresează redacției „FOAIA DIECESANĂ” iară banii de prenumerațiune și inserțiunile la ADMINISTRAȚIA
Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane	Pentru publicațiuni oficiale, concurse edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 6 cor, până la 200 de cuvinte 8 cor. de aci în sus 10 coroane	Librăriei și Tipografiei diec. în Caransebeș
” ” ” pe 1/2 an 5 ”		
” România și străinătate pe an 14 franci		
” ” ” ” pe 1/2 an 7 ”		

Memorandul în chestia mănăstirilor

(Fine)

În urmarea despărțirii în două a hierarhiei, în 1864 și în anii următori a devenit actuală împărțirea averilor bisericesci, cum și a acestor mănăstiri, cari neconținut au fost în posesiunea comună a bisericii gr. or. unitare și a poporului, iar în 1691 în înțelesul provocatei diplome a regelui nostru de pie memorie Leopold I numai *interim* au fost date în administrarea patriarhilor, fără-ca, fie patriarhii, fie biserica sârbească, să fi obținut drept de proprietate asupra acestor mănăstiri; — dar' o astfel de intențiune nici n'a existat nicicând.

Aceasta interimatitate rezultă mai pe sus de ori-ce îndoială din provocata diplomă leopoldină, și respective din textul edițiunei noave a aceleia (20 August 1691) făcută de Curia reg. ung., în care s'a decretat, că: „*Vom îngriji și pentru a induce pe poporul servian în locuințele lui de mai înainte*”. Din aceasta urmează, că înainte de reîntorcerea Sârbilor mănăstirile erau în exclusiva proprietate a celorlalte popoare ortodoxe.

În 1864 de-asemena numai interimal au fost lăsate aceste biserici și mănăstiri sub jurisdicțiunea bisericască sârbă de până atunci, decretându-se în mai sus provocatul rescript preainalt de dato 29 Decembre 1864 Nr. 8642, I, că: „*Bis zur förmlichen Übergabe der rumänischen Pfarrgemeinden in den gr. or. Diöcesen von Temesvár und Verschetz an die rumänischen Metropole, beziehungsweise an die betreffenden Bischöfe haben dieselben unter der bisherigen kirchlichen Leitung zu verbleiben und diser gegenüber alle Obliegenheiten wie bisher zu erfüllen*”.

Necesitatea împărțirii fiind deci statorită în principiu, dreptul bisericii române de a solicita predarea mănăstirilor de pe teritoriul locuit de Români a fost recunoscut în general deja în mai sus provocatul rescript Preainalt, urmat autografului Preainalt.

Pretensiunea sa în această privință la timpul său biserica română, respective delegațiunea a și notificat-o Congresului sârbesc și a propus o modalitate de împărțire așa de firească și equitabilă, conform căreia — în acord cu intențiunea exprimată în rescriptul Preainalt — afară de unica mănăstire aparținătoare eparhiei române aradane, adecă mănăstirea Hodoș-Bodrog, a pretins pe cale de învoeală prietenească încă și cele 3 (trei) mănăstiri (Bezdin, Sângeorgiu și Mesiciu), cari aflându-se pe teritoriu în preponderantă parte locuit de popor român, chiar și în urmarea acestor referințe geografice respective etnografice, aparțin jurisdicțiunii Metropolei române.

Hierarhia sârbească însă, spre înfinitul nostru regret, în această privință s'a pus pe punct de mâncare absolut negativ și basându-se pe cea nejustificată supoziție, că toate aceste mănăstiri le-ar fi înființat afirmative Sârbii, și contrar cu faptelele istorice și cu Preainalta intențiune părintească exprimată în des provocatul rescript regesc Preainalt, conform căreia M. Voastră Vați îndurat preagrațios a îndruma Congresul bisericii sârbe să facă învoeala și cu privire la mănăstiri, — chiar și în principiu a perhorecat împărțirea mănăstirilor și astfel din cauza neschimbatei și de neschimbat doveditei atitudini absolut negative și a neînduplicabilității bisericii sore sârbesci a rămas fără succes chiar și încercarea de învoeală făcută de nou și pentru ultima oară în 1879 din partea Congresului din Sibiu sub fericitul fost arhiepiscop și metropolit *Miron Romanul*.

Congresul sârbesc nu numai că nu e aplecat să cedeze bisericii noastre nici o singură mănăstire, dar' a voit să reclameze chiar și unica mănăstire (Hodoș-Bodrog) rămasă sub jurisdicțiunea bisericii române! Astfel învoeala prietenească atât de mult dorită din partea noastră și în mai multe rânduri solicitată, a rămas fără succes până în zilele de acum.

În părțile sudice ale țerii existau numeroase mănăstiri gr.-orientale, dar' o parte a acelorora fiind pustiită de Turci, altă parte fiind în secolul trecut secularisată,

— în timpul de acum mai există numai 25 mănăstiri matre și câteva filii, parte pe teritoriul Croației, în Sirmiu, parte în Bacșea, parte în comitatele Torontal, Timiș și Caraș-Severin; pe teritoriul acestor 3 (trei) comitate din urmă există 6 (șese) mănăstiri de acestea, anume a Bezdinului (pe teritoriul comunei Munariu) și a Hodoș-Bodrogului pe teritoriul episcopiei române gr. or. a Aradului, Mănăstirea-Sângeorgiului, a Zlatiței, a Voloviței (în hotarul comunei Starcea) și a Mesiciului pe teritoriul comunelor aparținătoare eparhiei gr. or. române a Caransebeșului. Aci poate fi subsumată și mica mănăstire-filie (schitul) de lângă Baziaș.

Din acestea biserica gr. or. română — cu toate că ar putea ridica pretensiune la împărțirea tuturor mănăstirilor ortodoxe, ca averi bisericești comune, — totuși, având în vedere punctul de mănecare designat de M. Voastră drept cinosură, pretinde numai acele mănăstiri și pământuri aparținătoare lor, cari se află de-a stânga Tisei pe teritoriu în mare parte locuit de popor român („inmitten einer rumänischen Bevölkerung gelegenen Klöster“) și tocmai de aceea, acestea atât conform firei lucrului și menirii mănăstirilor, — intențiunea dispozițiunii Preînaltă regesci din anul 1864, — cum și în înțelesul principiilor de directivă decretate în pactul din Carloviț în privința așa ziselor „comune mixte“, sunt a fi considerate drept competențe firești și de drept ale bisericii române despărțite.

Iar astfel de mănăstiri — aflătoare pe teritoriu locuit eminent de popor român — sunt mănăstirile Mesiciu, Mănăstirea-Sângeorgiului și Bezdin, cari stau sub administrarea și jurisdicțiunea bisericească a episcopului sârbesc de la Vârșoț, respective a celui de la Timișoara.

Împrejurare esențială, că poporațiunea ortodoxă a comunelor Mesiciu și Munariu (în hotarul căreia se află mănăstirea Bezdin) e curat română, iar a comunei Sângeorgiu și a celorlalte comune din împrejurime în parte preponderantă e română, e lucru de obște cunoscut, — căci aceasta o dovedesc datele recensementului oficial regnicolar.

La cele două mănăstiri amintite în locul prim deci, pe baza populațiunii curat române a teritoriului lor biserica română nu numai că are îndreptățită pretensiune, dar aceea trebuie chiar să formeze părți întregitoare indispensabile ale eparhiei gr. or. a Caransebeșului, care ne-având nici chiar o singură mănăstire, nu e în stare să-și îndeplinească misiunea creștinească-filantropică pe teritoriul ei propriu, să-și crească proțime monahală — din statul căreia sunt a fi aleși și episcopii eparhiali, — și se află în astfel de situație siluitoare, că trebuie să-și trimită în mănăstiri de pe teritoriu străin credincioșii, cari doresc să urmeze cariera vieții monahale, respective să-și aducă monahi din locuri străine.

După cum din cele prezentate mai sus se poate constata, despărțirea ierarhică și împărțirea teritorială contemplată în chip așa de părintesc din partea M.

Voastre în anul 1864, în privința unei părți însemnate și ponderoase a averilor bisericești, în privința mănăstirilor, a rămas neîndeplinită, și de aceea, pentru-ca grandioasa operă epocală a M. Voastre să poată obține terminare și sancțiune deamnă de scopul ei nobil, e necondiționat necesar, ca aceasta arzătoare lacună să fie în fine suplinită, adevă împărțirea administrativă a mănăstirilor și a averilor bisericești aparținătoare aceloră încă să fie pusă în executare.

În privința acestei împărțiri teritoriale urmăm calea pe carea M. Voastră în des provocatul răscrip Preînalt. respective în Preînalta comitivă autografă Vați îndurat a o designa, declarând că toate cestiunile în legătură cu organizarea Metropoliei române M. Voastră Vați îndurat espres a le reserva propriei dispozițiuni. („Alle sonst mit der Constituirung der gr. or. rumänischen Metropole verbundenen Angelegenheiten haben Seine k. k. Apostolische Majestät ausdrücklich Allerhöchst Ihrer Entscheidung vorzubehalten geruht“).

Când îndrăznim deci a ne presenta Maiestății Voastre cu preaumilita noastră rugare, ne îndeamnă la aceasta nu numai preînalta voință declarată a M. Voaste, ci și convingerea că pentru rezolvarea acestui fel de *cestiuni de drept public*, ce stă în legătură cu organizarea ierarhiei noastre, nefiind investită cu sferă de competență nici o autoritate publică, singur M. Voastră e chemată a lua preagrațios aceste dispozițiuni. Gloriosul antecesor al M. Voastre, împăratul și rege Leopold I. a fost acela, care prin preînalta diplomă privilegială pe atunci investise pe patriarhul sârbesc, ca să poată fi administratorul, capul bisericii și mănăstirilor ortodoxe aflate aici; numai M. Voastră, ca succesorul donatorului glorios strămoș al M. Voastre, puteți fi deci unicul chemat și îndreptățit a dispune preagrațios, respective a face să fie pusă în lucrare regularea de drept public emanată din dividarea în două a ierarhiei și împărțirea teritorială a mănăstirilor rămase încă tot în stare nedespărțită, aparținătoare cadrelor acelei regulări.

Asemenea dispoziție Preînaltă e în consonanță și cu ordinea de drept existentă, dacă avem în vedere, că mănăstirile și averile aceloră sunt *fundațiuni* strict bisericești, în privința cărora și de altcum dispunerea Preînaltă e reșevată Prealuminatului persoane a M. Voastre.

Pe lângă aceasta după-ce legistativa nu a făcut îngrijire pentru for competent în obiectul cestiunilor de litigiu ce pot să se ivescă în privința administrării și jurisdicțiunii ierarhice, — cum e și presenta cestiune a apartinenței mănăstirilor, — în lipsa acestui for biserica română din patrie, în privința mănăstirilor păgubită până chiar în zilele de acum, se simte direct avisată și constrinsă de interesul vital al ei, ca în scopul sanării preagrațioase a costui vechiu gravamen. cu iubire omagială și neînfrântă încredere să se îndrepteze preaumilit către Maiestaticul ei Stăpân, căruia și de altcum are să-și mulțamească esistența.

Pe baza celor aci enumărate, venim deci, în numele Metropoliei gr.-or. române din patrie: metropoli-

tul gr-or. român din Sibiu ca șef al aceleia și subscrisii episcopi reprezentanți ai eparhiei Aradului și celei a Caransebeșului aparținătoare acelei biserici, în urma hotărârii și îndrumării date în acest obiect din partea delegațiunii congresuale române, a prezenta M. Voastre preamulțita noastră rugare, ca în legătură cu adese-ori provocatul Preafălat autograt din 1864 și în spiritul aceluia M. Voastră să se îndure preagrațios a dispune executarea împărțirii administrative între cele două hierarhii gr-or. coordonate a mănăstirilor gr-or. din părțile sudice (fost banatice) ale țării — împărțire rămasă până acum pendentă, și încorporarea acelor *trei mănăstiri* aflătoare pe teritoriu locuit de popor român ortodox, anume mănăstirile *Bezdin, Sângeorgiu Mesicium*, împreună cu averile lor dotaționale, la Metropolia română, respective la eparhia Aradului și Caransebeșului aparținătoare acelei Metropolitii, deci trecerea lor sub jurisdicțiunea bisericii noastre, și a ordona preagrațios, ca averile mănăstiresei să fie predate pe cale administrativă episcopilor gr-or. române amintite mai sus.

În numele bisericii și poporului nostru totdeauna fidel Înaltului Tron recomandând acesta preamulțită rugare a noastră grației părintești a Maiestății Voastre în toate timpurile manifestată față de noi, am rămas cu preamagială fidelitate

preacredincioși supuși ai Maiestății Voastre

Ioan Mețianu,

arhiepiscop și metropolit gr. or. român.

Nicolae Popea,

episcop gr. or. român al Caransebeșului.

Iosif Goldiș,

episcop gr. or. român al Aradului.

Răspuns

d-lui C. Auner la erorile cuprinse în conferința sa privitoare la Români

(Fine)

Limba latină a fost limba oficială a Bisericii Dacice până și după timpul lui Iustinian. În Sinodul din Chalcedon la 451, prin canonul XXVIII se hotărăște, că Biserica din Dacia Aureliană ca și din cea Traiană, numită acosta în canon *cea dintre barbari*, să fie îngrijită canoniceste de către Patriarhul de Constantinopol. Textul din acest canon privitor la Biserica Daciei Traiane sună așa: „*Επι δε και τους εν τοις βαρβαρικοις Επισκοπους των προσημενων διοικήσεων χειροτονείσθαι υπό του προσημενου άνωτάτου Θρόνου της κατά Κωνσταντινούπολιν άνωτάτης Εκκλησίας.*... „Incă și episcopii cei dintre locurile barbare a amintelor diecese să se hirotonesească de către preasfințitul dīs tron al preasfintei Biserici din Constantinopol...“ Sub cuvintele *τους εν τοις βαρβαρικοις* trebuie să înțelegem pe cei de preste Dunăre, pentru-că pe timpul Sinodului din Chalcedon

Hunii ocupau aceste locuri. Așa au interpretat aceste cuvintele și Canoniștii Zonara și Balsamon: „Dați (sinodiștii) celui al Constantinopolului și hirotonia episcopilor celor dintre poporele barbare, care sînt în amintitele diecese, precum sunt Alanii etc.“ Noi am vădit că sub Alanii Le Quien înțelege pe Vlăhii. Aristen spune precis că „se supuneau numai Mitropoliții cei ai Pontului și ai Asiei și ai Traciei și vor fi hirotonisiți de el (cel al Constantinopolului)“. De asemenea și episcopii cei din astfel de administrații ale Bisericii barbarilor. Căci Macedonia și Illyria și Tesalia și Atica și Peloponezul și tot Epirul și administrația bisericii poporelor era sub cel al Romei pe atunci“. Despre Dacia nu se spune absolut nimic, că ar fi fost când-va sub jurisdicțiunea Romei. Sub Iustinian la 535, se înființază un nou Patriarhat sau Diecesă în peninsula balcanică cu numele de *Iustiniana Prima*, în onorea amintirii născerii sale în acea localitate. În anul citat 535, luna April, se dă o Nuvelă clasificată a XI, prin care se dispune, ca Bisericile din Dacia Mediterană, Dacia Ripensă, Moesia a doua, Dardania, Prevalitana, Macedonia a doua și o parte din Panonia a doua, în care era și cetatea Bacense, le supune jurisdicției Iustinianei Prime. Tot în această Nuvelă mai citim că i s'a supus jurisdicției ei și cetățile creștine de preste Dunăre: Viminaciul, Riciua și Liderata ori Litterata. Izambert, acest scrutator al faptelor lui Iustinian dice: că Viminaciul ar fi în fața Semendriei, sur la rive gauche du Danube — pe malul stîng al Dunărei; iar Riciua—ce pourait être Moldova—acesta ar putea fi Moldova; cât despre Liderata sau Litterata dice că era—sur le même rive—pe acelaș mal și conchide, că aceste trei orașe au trebuit să aparțină Daciei lui Traian. Pentru a vă convinge pe deplin vă citez numai pericopa următoare din Nuvela a XI: „... *Fiind-că acum cu ajutorul lui Dumnezeu, Republica noastră s'a mărit intru atîta în cât amăndonă rîpale Dunărei sînt populate cu cetățile noastre și atît Viminaciul, cât și Riciua și Litterata, care sînt dincolo de Dunăre se află iarăși supuse stăpînirii noastre, am socotit de cuviință a așeza în prea fericita noastră Patrie cea prea glorioasă Prefectura, care era în Panonia, de ore ce Panonia secundă nu este atît de departe de cea Mediterană*“. Iată dar, probat cu dovezi contemporane faptelor, unde am stat noi Români, sub ce jurisdicție bisericească adică de la 451, Sinodul din Chalcedon și 535, de la înființarea Iustinianei Prime până la căderea Iustinianei Prime, prin înființarea Imperiului Bulgarilor și apoi al Româno-Bulgarilor. Atunci la 535, am fost cedați Bisericii înființate de Iustinian —Justiniana Prima—și n'am mai fost un restimp sub Jurisdicțiunea Patriarhatului de Constantinopol. Evenimentele din Peninsula Balcanică de la 600 am putea dice și până la 1200 au fost foarte schimbătoare și cestiunile bisericești au oscilat după situațiile politice a acestor locuri. Când strămoșii noștri Români, înfundați în munții Carpați, în nordul Moldovei, în stepele din josul Basarabiei și pe malurile Dunărei, au vădit că s'a

scurs șuvoiul nesiârșit al barbarilor de pe teritoriul Daciei Traiane, zic atunci ei au recapat vechiul pământ. Patria noastră. Iar în cestiunea Bisericească, ca unii ce eram creștini vechi, și de orice pe acele vremuri Iustiniana Prima se slăvizază, Patriarhul ș'a reluat drepturile sale jurisdicționale asupra Românilor. Așa s'a'u petrecut faptele, prin urmare ce vă curiositeză D-le Auner se vă exprimați cu atâta ușurătate, că adică noi Români abea prin seculul al XIV și al XV-lea ne-am supus Jurisdicției Patriarhatului de Constantinopol. Mare eróre, nu știm dacă intenționat ați comis-o sau prin ignoranța faptelor. Apoi mai vedeți în ce contradicere cădeți; așa se întâmplă în tot de-una, când cine-va nu urmăzează faptelor cunoscute, ci voește ca faptele să-i servescă spre a dovedi cu ele o idee preconcepută. Iată această mare contradicere: În diatribă ori conferința spuneți că noi Români am fost creștinați între anii 602—802, ș'apoi vorbiți despre Iustiniana Primă, ca adică am fi stat sub jurisdicția ei, acesta se cheamă *anacronism* comis cu știință. Dar să vă lăsăm în pace, pentru-că în totă conferința n'ați debitat de cât fapte și date false. Unde găsiți dar că noi am stat când-va sub jurisdicția Bisericii Romei? De bună sémă atunci, când nu erau circumscricțiunile determinate, când bisericile erau de sine și trimeau predicatori în toate părțile, când Biserica Romei vechi, până a nu se înființa Patriarhatul de Constantinopol, se întindea în totă Europa; dar această vagă și nedeterminată situație, a Bisericilor din seculii primari, nu ne pöte servi de basă întru nimic în dovedirea faptului ce urmărim, cum am vedut. Sperăm că vi s'a probat suficient și punctul al doilea. Noi n'am avea nici un interes să tăgăduim jurisdicția Bisericii Romei vechi asupra Daciei Traiane, dar dați-ne dovedii. Noi v'am demonstrat care era situația Bisericii Daciei Traiane. Dacă Coloniștii Daciei Aureliane au fluctuat în timpurile de nestatornicie când spre Roma când spre Constantinopol, acesta-i privește. Noi știm atâta: că din fapte accidentale și repezi trecătoare nu se pot trage concluziuni hotărîtore.

Trecem acum la punctul al treilea:

De când și cum am rămas noi Români în legea străbună Ortodoxă, separându-ne prin schizmă de Roma-mună?

În dezvoltarea acestui punct avem puține de zis, în urma faptelor citate în cele două puncte precedente. Noi Români tot-de-una am fost fii credincioși a adevăratei învățături creștine stabilite prin decisiunile Sinódelor Ecumenice. Dacă a existat când-va semiarianism între Goți ș'apoi s'a creditat și de unii dintre locuitorii Mysiilor, acea eresie a dispărut, prin scurgerea barbarilor din aceste locuri și prin ocuparea lor în urmă de Sërbi și Bulgari, cari apoi s'a'u slavizat. Aceștia fiind păgâni până în seculul al IX-lea Creștinismul la Români n'a fost băntuit de nici o eresie, esceptând pavlicianismul, ce s'a răspândit între Bulgari și apoi și între noi, tot între ei numai. Ast-fel D-le Auner noi am rămas ceea ce am fost la început

și continuăm a fi și vom rămânea în Credința noastră dreptă și Universală. În care a fost totă Biserica până în seculul al IX. Până când dorința de predominare, ambiția deșartă de slavă lumescă nu s'a arătat în Biserica lui Christos, până atunci Biserica era Una, Sfântă, Sinodică și Apostolică. De când venim ne-adormit a tot ațîțat mereu pe unii Papi de a supune stăpânirei ei întréga Biserică, ceea ce este o caracteristică a Giutei latine de a predomina, de când Patriarhii din Orient au înțeles și simțit ce urmărește papalitatea, de atunci i-a stat în protivă, și acesta este iarăși o caracteristică a Grecilor orientali, de a nu suferi jugul Roman, cel purtase deja seculi întregi, de atunci se ved încercări, mai ales în apus de a se separa Biserica din Roma de către cea din Constantinopol. Mult a conlucrat la acesta și situația politică a Statelor din Occident și Orient. Orientalii creștini tinéu morțiș la dezvoltarea libertăților creștine și în Biserică și în Stat, prin sinodalitate, Occidentalii tindea din contra la o administrare teocratică sub puterea Papei. Ast-fel întâlnim mai multe puncte doctrinale și mai ales disciplinare dezvoltate în Biserica apusului, pe cari nu le aveau mai înainte și de care se fereau Orientalii. Acestea au avut loc în decursul seculului al VI, VII și al VIII. Cu ocazia convertirii Slavilor la creștinism se ivi certa între clericii Greci și Latini, cărei jurisdicțiuni adică aparțin Bulgarii, Romei ori Constantinopolului? Acesta-i mărun de certa. Grecii susțineau că ei întâi au predicat creștinismul la Slavi, Latini susțineau că ei. Mult au contribuit la înăsprirea relațiilor bisericești în această cestiune și starea politică de pe atunci a Statelor. Faptele cum s'a'u petrecut sunt cunoscute, noi vă trimitem să consultați practicele sinódelor din Constantinopol la 861, în Biserica Sf. Apostoli și 879 în Biserica Sf. Sofii, de unde vă veți convinge cari sînt adevăratele cauze a schismei din Biserica lui Christos. Vă mai trimitem să citiți și Enciclica Patriarhului Fotie, în care sînt enumerate inovările Bisericii latine față de doctrina și disciplina primită în Biserica Universală. Noi Români pe atunci n'aveam nici în clin nici în mănecă cu aceste certuri, ne căutam de viața noastră strămtorată de barbari. Dacă sub Ionița Români de preste Dunăre, pentru cauze curat politice au oscilat când spre Orient când spre Occident, pentru a se folosi cu ceva politicește, acesta-i privea pe ei. Ce complicați pe toți Români din Dacia Traiană în asemenea cestiuni, ce nu-i privesc? Când Ionița a constatat că de către politica occidentală era tras pe slöră, cum se dice, atunci le-a'd întors spatele ș'a rump-o pentru tot-de-una cu Biserica papală.

Iată cum s'a'u petrecut lucrurile Domnule Auner, iar nu cum încerci a le fabrica D-ta. Nu interese pur religiose au prestat la rumperea relațiilor Bisericii lui Christos, ci politice și ambițiuni omenești de predominare. Acesta-i adevărul. Acum când imperiul din Orient a început a slăbi prin năvălirea barbarilor dela Dunăre, prin estinderea musulmanismului în Asia,

Grecii bizantini au încercat în câte-va rinduri să măgulască pe papi, în scop de a fi ajutați materialicește spre a combate pe vrăjmașii ce amenințau Imperiul de Orient; dar și aceste încercări au fost mai mult o logomanie și diplomație, voind a se înșela unii pe alții și la urma urmei separarea între Biserici a rămas adine înrădăcinată până astăzi. Nu am amintit despre cucerirea Constantinopolului de către Latini, în timpul ultimei cruciate, pentru-că acesta numai onoarea nu face Occidentului, de asemenea am omis a trata formele prin care s'a declarat separarea Bisericilor, fiind pentru noi cești bisericesti lucruri cunoscute. Prin urmare în zădar vă încercați a sustine că noi Românii am fi fost prin înșelăciune de Slavi trași în cursele *Schizmei*. Am a mai răspunde încă la o cestiune; înainte de a termina, care-i următoarea: că falnica mișcare în secolul al XVIII din Ardeal făcu ca Românii să se unescă cu Biserica mună, și că la această mișcare ar fi luat o parte însemnată a națiunii Române. Amar vă înșelați, crezând a amăgi și pe alți Români după cum I-ați înșelat pe aceia ce-i căutați fericiți. Naivitatea ș'a făcut timpul. Ați rumpit prin intrigi ș'ați înstreinat dela *Muma* adevărată, pe o samă din fit României, să vă fie de bine! Ei vor sta în rătăcire până se vor lumina. Noi cunoștem jocul falș al Irodiadei ce I-ați jucat, pe acele vremuri. Cunoșteți, credem, lucrările ulterioare în cestiunea Unirei, prin care se probază falșificarea chiar a actului Unirei; iar rezultatele Unirei cântate de D-ta le am dezvoltat altă dată, în un răspuns dat Revistei *Catolice*, editată în Baia-Mare, acesta la 1890.

Termin resumând cele espuse anterior în următoarele: Românii din Dacia Traiană au primit creștinismul după a două jumătate a secolul al II a erei creștine, cum am probat. După trecerea autorităților Romane și a unei părți din populația fluctuantă preste Dunăre sub Aurelian, în Bulgaria de astăzi, creștinismul s'a dezvoltat acolo foarte mult, organizându-se în Episcopate și Metropoliat, cum iarăși am probat. Populația rămasă în Dacia Traiană sub Goți, retrasă în locuri sigure, ș'a conservat Religia sa, apoi prin creștinarea Goților de sub Fritigern și a unora din cei de sub Atanarich s'a lătit iarăși Creștinismul în Dacia Traiană. Persecuțiile săvârșite de Atanarich asupra creștinilor au avut de rezultat încununarea multor martiri și refugiul altora în țările transdanubiane și peste Carpați. Creștinii din Dacia Aureliană iarăși a suferit persecuții și martirizări mai ales în orașele de pe malul drept al Dunărei până la Marele Constantin. Cu năvălirea Hunilor în Dacia Traiană Creștinismul a mai stagnat. Biserica din această parte era cultivată și îngrijită de către Biserica soră de preste Dunăre, cum am văzut. Sub împăratorii creștini de Orient până la invasiunea Bulgarilor ea a fost în liniște ș'a înflorit luând parte membrii din ierarhia ei la sinodele Ecumenice și locale. Ast-fel Creștinismul a fost propagat și stabilit la Coloniștii lui Traian și în Dacia Aureliană cu mult înainte de 602 cum spune Domnul Auner.

Cât despre situația Bisericilor din Dacia la ce jurisdicțiune aparțineau ne pronunțăm: că în cele trei secole primare ne fiind cu puțință o împărțire oficială în Biserica creștină Universală, din cauza persecuțiilor, nu cunoștem carei jurisdicții aparțineau cu strictetă cutare ori cutare Biserică, cu atât mai puțin pentru Biserica Dacilor. Cunoștem alte dispozițiuni luate prin canoane în sinodele locale pentru administrarea Bisericilor și care se prevăd în canoanele lor, dar respectiv de circumscripțiunile jurisdicționale nu cunoștem de cât canonul VI din Sinodul I Ecumenic, care spune: „că să se țină obiceiurile vechi, cele în Egipt, în Libia și Tendapol, așa că Episcopul din Alexandria să aibă autoritate asupra tuturor, pentru-că este obicinuit acesta și Episcopului Romei...“ Această însemnă că după cum era împărțit imperiul Roman, aceleași împărțiri au fost primite și în Biserică, probabil că și înainte de Marele Constantin. Nu cunoștem însă nici o perscripțiune canonică, prin care să se constate că Daciile în special cea Traiană aparțineau canoniceste sub jurisdicția Romei. Declarăm iarăși că nu cunoștem nici o hirotonie și nici o dispoziție administrativă de a Bisericei Romei privitoare la Dacia Traiană, precum nici din partea vre unui reprezentant al ei până în secolul al VII. Până la înființarea Primei Iustiniane, Bisericile din Dacia au fost sub jurisdicția Patriarhatului din Constantinopol, conform canonului XXVIII din Chalcedon, anul 451; iar până la această dată au fost îngrijite când de frații lor de preste Dunăre, când de Constantinopolitani, unde a fost hirotonit și Ufila, când apoi de Biserica din Capadocia și de cea din Tesalonic. Atât cunoștem pozitiv, nici o urmă însă de păstorie din partea Romei. Dcla 535 și până la căderea Iustinianei Prime am stat sub jurisdicția acestei Biserici, ce era independentă. Timpurile de nestatornicii și zbuciumări ale Bulgarilor și Sârbilor și chiar ale Românilor din Imperiul Româno-Bulgar de preste Dunăre, nu le putem lua de norme în stabilirea cestiunii noastre, pentru-că acele împrejurări erau trecătoare; pentru acest cuvânt lăsăm la o parte faptele sporadice. Intinderea circumscripției jurisdicționale a Bisericei papale în Orient variază în timp, după cum sunt schimbate marginile ori confiniile Imperiului Bizantin în Peninsula Balcanică. Cam tot acesta-i și marginea ortodoxismului față de Catholicism, pe acele timpuri. Acesta-i și cauza pentru care în definitiv, Papa n'a putut isbuti să-și supună jurisdicției sale nici pe Bulgari, nici pe Români mai apoi, pentru-că interesele politice locale reclamară ca acele popore să se țină de vechile lor datine și vetre. Cât despre afirmațiunea ne probată a D-lui Auner, ca poporul Român de astăzi ar fi un *mixtum compositum* din Români și Slavi, noi o respingem cu indignare. Dacă D-să ar fi citit lucrarea D-lui Petriceleu Hașdeu *Strat și substrat*, și dacă ar cunoște că în aceste Țări elementul predominant, după scurgerea șovoiului barbarilor, a fost acel Roman și când împrejurările le-au permis au revenit din toate părțile Românii împrăștiati

de barbari și s'au reocupat vechile lor țări, n'ar fi cauzat asemenea neexactități istorice. Las că nu există nici un popor cu sânge curat, dar în neamul nostru predomină limba, obiceiurile și datinele Romane. Cuvintele slavone sunt venite din contactul cu Slavii Ortodoxi, iar cele Rusești, din deseale invasiunii recente. Aceste evenimente se întâmpină și la alte popoare. Cât privește *Schizma*, noi Ortodoxii suntem mai politicoși, nu v'ei mai gratulăm cu titlul de *eretici*, ceea ce ați merita, după renovările ce ați făcut; ei v'ei spunem numai: Că noi Românii am fost suntem și vom rămâne în legea strămoșilor noștri, care-i cea Ortodoxă. Credem cu tărie că ne putem mântui sufletește și fără a primi inovările papistăsești. Noi ne ținem strins de dăcuța din sf. Scriptură: „Fățarnice, scote-măi întâi bărna din ochiul tău și atunci vei vedea să scoți ștercul din ochiul fratelui tău.“

C. Erbiceanu.

Varietăți

Covocare. P. T. Domni membrii fondatori, ordinari și ajutători aparținători despărțământului Bocșa al Reuniunii învățătorilor gr. or. din diecesa Caransebeșului, precum și alți iubitori de progresul școlărilor și al învățământului popular sunt prin aceasta convocați la adunarea generală, ce se va ține în Bocșa-Montană, Joi în 21 Martie (3 Aprilie) a. e. în localitatea școlii române gr. or. din loc după următorul Program: 1. Dela 8—10 oare a. m. participare la prelegerile practice din școala subscrisului. 2. După demiterea școlărilor deschiderea adunării. 3. Constatarea celor prezenți și a învățătorilor absenți. 4. Discuțiune și critică asupra lecțiilor ținute. 5. Cătuirea cerculariului comitetului central. 6. Temele recomandate spre elaborare prin cerculariul de sub Nr. 10 ex 1901, cari vor fi însinuate înainte de deschiderea ședinții și în special tema: „În ce mod poate concurge școala pentru a influența spiritul de economisare la băieți“, ce va fi premiată cu un galbin din partea d-lui Ioan Budințian. 7. Încasarea taxelor curente și restante. 8. Reconstituirea despărțământului. 9. Designarea locului pentru proxima adunare. 10. Propuneri. 11. Alegerea comisiei autentificatoare. Bocșa-Montană în 10/23 Martie 1902. Ioan Marcu Președ. desp. Bocșii.

„**Severineana**“ Societate comercială pe acții în Caransebeș și-a ținut în 27 Martie 1902 st. n. la oarele 11 înainte de amiază în sala Comunității de avere a IV-a adunare generală ordinară — fiind prezent un număr considerabil de acționari, prin ceea ce s-a arătat un viu interes față de întreprindere. Raportul Direcțiunii și bilanțul pe anul 1901 precum și raportul comitetului de supraveghiere, din care se vede progresul, ce l-a făcut Societatea înt' anul scurt a existenței sale s-a luat cu plăcere la cunoștință; propunerile comitetului referitoare la distribuirea profitului curat realizat în anul 1901 conform bilanțului publicat deja s-a primit și atât direcțiunii cât și comitetului sa dat absolutul; în comitetul de supraveghiere s'a ales d-nii Ioan Topaș maior pensionat, Gregorie Vădrariu căpitan pensionat, Traian Barzu asesor consistorial, Ioan Marici croitor, iar ca membrii suplinitori d-nii Nicolae Popovici comerciant, și Valeriu Pop Bociat practicant de forestier.

A IV-a adunare generală ordinară a „Reuniunii funebreale române din Lugoj“ se va ținea Duminică, în 30 Martie 1902 st. n. la 3 oare d. a. în sala comitetului parohial gr.-or. rom. din Lugoj (curtea bisericeii.)

Cine vrea să fie oficer? Cu începutul anului școlariu 1902/1903 (21 Sept.) se vor primi în cursul I al școlii de cadeți ces. și reg. de infanterie din Sibiu 40 aspiranți, respective, în urma unei depărțări, unii și în cursul II și III. Pentru primirea în cursul I se recere absolvarea de 4 clase a unei școli reale, gimn. sau a clasei a IV a unei școli civile ungurești. Taxa de întreținere e conformă condițiunii părinților 300, 160, 24 cor. pe un an. Celelalte condițiuni și determinări despre concipiarea petițiilor se cuprind în „Condițiunile de primire la întrarea în școlile de cadeți ces. și reg.“ (Se poate procura la cea mai de aproape școală de cadeți — sau în limba română la „Tipografia“ societate pe acțiuni în Sibiu — prețul de 40 bani și porto postal). Petițiunile de primire sunt a-se trimite cel mult până în 15 August 1902, dar nici la un cas înainte de primirea testimoniuului școlar anual 1901 — 1902.

Posta Redacției

Mai multor ani: Rapoarte trimise și altor foi nu publicăm.

Bibliografie

Biblioteca „Poporului Român.“ Nr. 2: *Poesii populare*, adunate de Ioachim B. Pop învățătoriu, Budapesta, 1902 Prețul 20 fii.

Societatea Petru Maior Budapesta cu cursul mai multor scriitori cu reputațiune stabilită, a edat primul seu „*Almanah*“, al cărui conținut este: *Istoricul societății*. I. Zece ani din viața societății de lectură „Petru Maior“ (1861/62—1871/72) de V. Onișor, stud. în drept. II. Viața societății „Petru Maior“ din anul 1871 până în zilele noastre de D. Stoica, stud. în fil.

Partea literară și științifică. Problema vieții, de Ales. Mocsonyi. Dr. Ales. Mocsonyi de Foen (cu portret). Amintiri din copilărie, — Botezul poetului, de Constanța de Dunca-Schiau. Smeii, de Dr. At. M. Marinescu. Testamentul soldatului (1877), poezie de Zaharie Boiu. Câteva date statistice la populațiunea română, de I. cav. de Pușcariu. Alma de Dunca-Schiau (cu portret), O muscă, schiță de Don Gilio. Crescerea rațională, de Ioan Slaviciu. Dor. și jale. — În formă populară. — de Di Casto. Despre distribuirea geografică a plântelor, de Flor. Porcius. Earna, poezie în proză, de V. Bontescu. Principalii reprezentanți ai materialismului și influența practică a vederilor lor, de Victor Pacală, stud. fil.

Dorință, poezie de C. David. Alecsandru Roman (cu portret). Din lumea literaturii noastre populare nescrise, de Dionisie Stoica stud. fil. Sosirea primăverii, poezie de Ilie Gropșeanu. Eroii din popor. — Moca. Viteazul. Pitrici. — De Dr. V. Bologa, prof. Învoială, Răulețul, poezii de Candin David. Din ani copilărești, poezie de D. Stoica.

Prețul 4 cor. plus 55 fil. porto.

Concurs

Pe baza ordinațiunii Venerabilului Consistoriu diecesan ddtto 14 Februarie a. c. de sub Nr. 379 B. ex 1902 se eserie concurs pentru ocuparea postului de capelan pe lângă preotul Traian Stoica în parohia de clasa a doua din **Soceni**, cu termen de recurgere de 30 de zile, dela prima publicare în „Foaia Diecesană”

Emolumentele :

Jumătate din toate venitele parohiale.

Concurenții sunt avisați a-și subșterne recursese, ajustate conform prescrișelor și adresate comitetului parohial, la Prea Onoratul Oficiu protopresbiteral în Bogșa-Montană (Német-Bogsán) și sunt poftiți a-se presenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sânta biserică, dar nu în ziua alegerii.

Soceni, din ședința comitetului parohial ținută în 10 Martie 1902 st. v. 1—3 [16]

În conșelegere cu mine *Maksim Popoviciu*, protopresb.

Pe baza ordinațiunii Venerabilului Consistoriu diecesan ddtto 14. Februarie a. c. Nr. 5425 B. ex. 1900 se eserie concurs pentru ocuparea postului de capelan pe lângă neputinciosul paroh Petru Popoviciu, în parohia de clasa a II din **Ciclova-montană**, cu termen de recurgere de 30 de zile, dela prima publicare.

Emolumentele sunt :

A treia parte din toate venitele parohiale.

Recurenții sunt avisați a-și subșterne recursese lor instruate conform statutului organic și regulamentului pentru parohii, adresate comitetului parohial, prea On. Oficiu protopresbiteral în Oravița.

Totdeauna sunt poftiți a-se presenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sânta biserică.

Ciclova-montană, din ședința comitetului parohial ținută la 24 Februarie (9 Martie) 1902.

[12] 2—3

Comitetul parohial.

În conșelegere cu protopresbiterul tractual:

Licitațiuni minuende

Pe baza încuviințării Ven. Consistoriu diecesan ddtto 26 Ianuarie 1902 Nr. 323 B. se eserie licitațiune minuendă pentru îngrădirea curții s. bisericii gr. or. rom. din **Mircovăț**, cu gard de fer și de zid. Prețul de esclamare : 4886 cor. 37. fil.

Licitațiunea se va ținea în 3 Aprilie 1902 s. nou în școala din Mircovăț la 9 oare a. m. Planul și specificațiunea se pot vedea ori când la oficiul protopresbiteral din lam.

Întreprinzătorii să se prezenteze în fața locului unde li-se vor face cunoscute condițiunile lucrului.

Cel ce doreșce a primi lucrul va depune vadiul de 10%.

Nu mai oamemi esperti și cari vor dovedi, că au mai lucrat undeva fără proces, se vor admite la licitație,

Mircovăț, din ședința comitetului par. ținută la 6 Februarie 1902. s. v. [13] 2—3

În conșelegere cu mine *Filip Adam*, protopresbiter.

„Sebeșana“

cassă de păstrare pe acțiuni în Caransebeș

înregistrată la Tribunalul regesc din Caransebeș cu decisiul de sub Nr. 812/1902 s'a deschis în 17-lea Martie 1902.

Capital social de 30.000 cor., în 300 acțiuni de 100 cor.

Acordă: credite personale pe cambii; credite pe cambii cu acoperire hipotecară; și împrumuturi pe amanete și efecte publice.

Primesce: depuneri de bani spre fructificare, după cari institutul plătesce contribuția erarială; iar' deponenții primesc după banii depuși până la 1000 cor. 5% de la 1000 cor. în sus 6% interese.

Localitatea în strada Timișoarei Nr. 589.

Direcțiunea.

MERSUL TRENURILOR

Valabil dela 1 Octomvre 1901.

Budapesta, gara de Vest (ny. p. u.), — Orșova — Verciorova

Or. Os. Ex. I	P. I—III	P. I—III	A. I—II	P. I—III	M. II—III	Stațiunile	Or. Os. Rx. I	P. I—III	P. I—III	A. I—II	P. I—III		
1130 433	815 149	830 531	230 802	650 520	.	pleacă sosesc	Budapesta Timișoara-Iosefin	1250 803	.	715 930	.	125 750	740 153
439 545	205 357	610 823	810 924	713 854	.	pleacă sosesc	Timișoara-Iosefin Lugoș	757 646	.	747 616	712 507	738 620	115 1131
Joia și Duminică	843 750	.	.	157 1242	.	sosesc sosesc	Buziaș M.-Ilia	Mercurea Duminică	.	150	.	.	720
.	.	150	150	330	.	pleacă sosesc	Marginea M.-Ilia	.	.	1242	1242	.	.
.	602	602	639	.	.	pleacă	Buziaș	.	843	.	.	.	157
547 632	402 523	831 941	929 1029	910 1032	.	pleacă pleacă	Lugoș Caransebeș	634 602	.	611 512	502 400	614 551	1123 1024
828 853	711 800	.	1230 1236	110 138	411 543	pleacă sosesc	Domășnia-Cornia Băile-Herculane	.	333	.	.	414 327	834 733
859 907	828	.	1236	138	639	sosesc	Orșova	345	.	233	.	327	733
.	.	.	111	230	.	pleacă	Orșova	315	.	156	.	238	655
.	.	.	120	239	.	sosesc	Verciorova	255 245	.	1259 1250	.	236 218	.

Budapesta, gara de Vest (ny. p. u.), — Timișoara — Baziaș

M. I—III	P. I—III	P. I—III	P. I—III	P. I—III	P. I—III	Stațiunile	P. I—III	P. I—III	P. I—III	P. I—III	P. I—III	
650 520	815 149	830 531	230 802	650 520	.	pleacă sosesc	Budapesta Timișoara-Iosefin	715 930	125 750	710 925	740 153	
830 843	210 222	822 834	846 858	608 621	.	pleacă sosesc	Timișoara-Iosefin Chișoda	805 753	742 720	703 651	645 623	1257 1245
1030	.	.	1021	.	.	sosesc pleacă	Buziaș Buziaș	.	552	.	450	1125
.	1125	552	.	450	.	pleacă sosesc	Chișoda Jebel	1019 752	.	1030 650	.	415 117
.	223	835	.	622	.	sosesc	Jebel	734	.	620	.	1249
.	251	901	.	653	.	pleacă	Ciacova	656	.	548	.	1216
.	318	944	.	737	.	sosesc	Boca	520	.	930	.	1015
.	453	.	.	930	.	pleacă	Boca	.	.	737	.	453
.	1015	520	.	548	.	sosesc	Ciacova	.	.	737	.	318
.	1216	650	.	658	.	pleacă	Jebel	719	.	619	.	1245
.	255	902	.	658	.	sosesc	Voitec	706	.	606	.	1232
.	308	945	.	711	.	pleacă	Galaia	612	.	508	.	1108
.	359	1010	.	815	.	sosesc	N.-Bogșa	424	.	340	.	915
.	554	1150	.	1011	.	pleacă	N.-Bogșa	1150	.	1011	.	554
.	915	424	.	340	.	sosesc	Galaia	1019	.	815	.	359
.	1103	612	.	508	.	pleacă	Voitec	704	.	601	.	1230
.	310	919	.	717	.	sosesc	Verșeț	594	.	452	.	1120
.	420	1025	.	827	.	pleacă	Galaia	403	.	.	.	605
.	.	502	.	349	.	sosesc	Buziaș	152	.	.	.	418
.	.	631	.	547	.	sosesc	T.-Cubin	201	.	.	.	350
.	1023	.	.	1255	.	sosesc	Pancioara	217	.	.	.	401
.	952	.	.	1215	.	pleacă	Pancioara	952
.	.	201	.	350	.	sosesc	T.-Cubin	1023	.	1235	.	.
.	.	152	.	418	.	pleacă	Buziaș	547
.	.	408	.	605	.	sosesc	Galaia	349
.	434	1033	.	837	.	pleacă	Verșeț	537	.	447	.	1115
.	504	1100	.	907	.	sosesc	Iasenova	505	.	415	.	1043
.	.	1255	.	.	.	pleacă	Oravița	.	.	225	.	.
.	1046	.	.	306	.	sosesc	Anina	1105	.	.	.	510
.	1145	pleacă	Anina	1046
.	sosesc	Oravița
.	510	1105	.	913	.	pleacă	Iasenova	450	.	405	.	1037
.	550	1144	.	954	.	sosesc	Baziaș	404	.	323	.	955

Observări: Oarele, ce stau de a stânga stațiunilor, să se citească de sus în jos; iar cele ce stau de a dreapta de jos în sus. Timpul dela 6 oare dimineața până la 5 oare și 59 minute sara este însemnat cu sublinierăa minutelor. Or. Os. Ex.=Trenul Orient-Ostende-Expres, A.=Tren accelerat, P.=Tren de persoane M.=Tren mestecat.